

THE MASKS OF MIRCEA IVĂNESCU

Diana Dan, PhD Student, "Petru Maior" University of Tîrgu Mureş

Abstract: In this paper, we tried to make a portrait of the poet, Mircea Ivănescu. This attempt to make a portrait, it was as impossible as the attempt to achieve a comprehensive anthology of his work. However we tried to capture some of the poet's masks: the existence mask, the social mask, the mask of compromise, the mask of humility.

Keywords: portrait, mask, originality.

A realiza un portret poetului Mircea Ivănescu pare o sarcină dificilă și pentru Gabriel Liiceanu. El mărturisește acest adevăr în urma a cinci întâlniri de aproximativ zece ore, față în față cu omul, poetul, traducătorul, istoricul Mircea Ivănescu, afirmând: „De fapt mi-ați scăpat de-a lungul acestor zile. N-aș ști să vă fac un portret ultim, pentru că alunecați, alunecați...”¹. Nemulțumirea lui Liiceanu constă în neputința de a descoperi, la timp, „măștile” folosite de interlocutorul său și de a vedea clar jocul pe care acesta îl propune: „Mi-e puțin necaz că n-am știut să discern bine cât a fost serios și cât joc în felul în care v-ați livrat în discuția noastră”.

Discuția celor doi devine pentru poet un joc, unde folosirea de măști oferă farmec desfășurării evenimentelor. Masca devine un mod de a ascunde ceva, de a spune ceva indirect, fiind folosită când te așteptai mai puțin sau deloc, în unele cazuri. Acest joc de lumini și umbre oferă o imagine, ce îndeamnă cititorul spre întrebări, spre cugetare, interlocutorul aducând un mod viu de a fi conștient în lumea gândurilor.

Următorul pas pe care vrem să-l parcurgem se referă la o clarificare legată de o întrebare: de ce poetul are nevoie de aceste alunecări/ măști, asemenea peștelui care își cade din mână atunci când ești sigur de captura sa, ce vrea să sugereze prin folosirea lor? Poate că adevărul are și pentru poet mai multe fețe, poate că există doar un singur adevăr bine mascat. Ideea e că jocul de alunecări al poetului provoacă confuzie, zăpăceală nu numai pentru Liiceanu, dar și pentru cititor.

Scopul îl considerăm a fi unul specific mirceaivănescian, în acord cu morala și cu bunul simț, pentru că adevărul se află în interiorul nostru al fiecăruia, nu al poetului sau al traducătorului sau al multiplelor roluri pe care Mircea Ivănescu le-a îndeplinit.

¹ Gabriel Liiceanu, *Măștile lui M.I. Gabriel Liiceanu în dialog cu Mircea Ivănescu*, Ed. Humanitas, București 2012, p. 224

Poetul produce acest joc de alunecare și prindere din dorința de a stârni cititorului interesul de a afla adevărul, de a descoperi ce se ascunde în spatele măștii. Jocul propus nu este o călătorie în lumea altuia, ci de fapt se vrea a fi o provocare spre o călătorie în lumea interioară, a adevărului, a fiecăruia dintre noi.

Dar ce înseamnă de fapt acest adevăr pentru Mircea Ivănescu? El însuși mărturisește că în poeziile sale a dorit să redea doar adevărul asupra realității. Nu precizează la ce tip de realitate se referea, dar considerăm că era vorba de congruența celor două lumi interiere și exterioare, de fapt un echilibru între cele două realități.

Adevărul poetului despre realitate nu vine doar așa spus, ci este împachetat în măști, povețe, anectode. Această modalitate de a reda adevărul este specific înțeleptului. El se folosește de anecdotă, din dorința de a sugera în mod indirect o lecție de viață, pentru că în fiecare mască folosită de Mircea Ivănescu se ascunde o nouă povăț, o altă lecție. Lecțiile adevărate sunt cele care nu spun adevărul direct, ci îl sugerează, îl transmit indirect prin sfaturi.

Acest volum dialog purtat între două personalități aparent incompatibile aduce cu sine lecții de viață nenumărate. Astfel, dacă la începutul interviului cei doi par angajați în acest demers datorită unor obligații, cei doi în final par a ajunge a se complini, a se completa reciproc, a se întregi. Cele două continente diferite găsesc moduri fructuase de comunicare atât timp cât este dispoziție pentru un alt fel de a vedea lucrurile, pentru un mod de detașare de propriul eu pentru a vedea, a asculta alt eu. E taina cea mai minunată care poate da naștere creației cum se petrece în volumul aflat în discuție.

Neputința devine putință, iar nemulțumirea devine mulțumire. În finalul dialogului, când Liicenu își prezintă nemulțumirea sa legată de neputința lui de a-i alcătui un portret poetului, acesta cu îngăduință îi propune, într-un stil părintesc, lecția acceptării condiției neputinței sale, pentru că oricum adevărul/ viața trece pe lângă noi, fără să băgăm de seamă, relatând următoarea întâmplare: „În Henric este la un moment dat un dialog între Henric, mă rog, și nu mai știu cine... Și ăla îi spune: «Uite, ești îmbrăcat în rasă de călugăr, dar ceva ți-alunecă pe sub mânecă, ca un șiret...» Și îi trage de sub palmă și iese un șiret. Și-i zice lui Henric: «E viață, Monsenior, e viața care-ți scapă din mână»”. Acest mod al poetului de a trata cu aparentă ironie această neputință a interlocutorului, ascunde de fapt sub masca sa un sincer respect pentru neputința sa, pentru frustrarea acestuia, oferindu-i prin intermediul anecdotei, o modalitate de a privi de jos în sus acest aspect, nu de sus în jos, nuanțând importanța jocului.

Liiceanu trece astfel peste secvența de neputință prin înțelegerea anecdotei poetului, a mesajului indirect transmis, acela că viața e un șir de măști cărora de cele mai multe ori le pierdem sensul, importantă însă e stăruința noastră spre atenție. Înțelegerea aduce eliberare și dorința de a concretiza dialogul în scris: „Da. Frumos. Așa mi-ați scăpat dumneavoastră în toate zilele astea. Acum mă duc, Monseniore, să modelez în materia brută a discuției noastre. Mă bucur de pe acum”.

Considerăm acesta unul dintre motivele pentru care a fost ales acest mărturisitor, om-monument de a salva un suflet din mâna neputinței.

Ceea ce izbește și pare greu de explicat este atitudinea lui Mircea Ivănescu aflat în fața unei întrebări care reprezintă de fapt scopul acestei lucrări. Ce înseamnă poezia?, la această întrebare poetul nu poate da un răspuns care să-l convingă pe Liiceanu de adevărul ei. Mircea Ivănescu susține în repetate rânduri că în cazul său nu se poate vorbi despre talentul unui scriitor, pentru că nu se consideră așa ceva. El poate vorbi mai degrabă de ceea ce presupune a fi un bun versificator, cum își definește activitatea literară, produsul unui versificator fără intuiție. Constatase acest aspect în comparație cu ceilalți scriitori printre care amintește de Nichita Stănescu sau de Matei Călinescu, întrucât acești poeți conștientizau actul creației putând mărturisi dacă creația scrisă este „un poem cu adevărat genial” sau nu. Pe când la el situație era exact pe dos nu putea spune dacă versurile scrise erau de fapt poezie. Adesea se sfătuia cu Matei Călinescu în această privință întrucât la o primă privire asupra textului acesta putea da un verdict dacă „merge sau e gunoi”.

Această lipsă completă de intuiție despre care Mircea Ivănescu vorbește se transformă în atribuirea unui epitet interesant, se consideră a fi un idiot. Afirmatie este motivată și de următoarea explicație: „Nu înțelegeam nimic din ce se întâmplă în jurul meu. Până și la așa zisa Revoluție, când ascultam un aparat de radio cu tranzistori. Eram în bucătărie, unde lucram – cred că începusem să traduc Omul fără însușiri - și, din când în când, veneam în casă și-i spuneam nevastei mele, care era cu pisica supraviețuitoare și făcea pasiențe sau citea, și-i spuneam: «Uite, că au început... Se petrece cutare lucru la Timișoara». Și ea spunea: «Fii serios, nu iese nimic de aici»”². Starea de idiotenie pentru poet se afla în starea trăită: „Păi rezultă, pentru că speram”.

Încapacitatea de autoevaluare a versurilor sale prin intuiția unui adevărat poet devine un alt exemplu prin care își demonstrează idiotenia, considera Mircea Ivănescu. Mai mult

² Ibidem., p. 151

mărturisește că n-a știut niciodată câți bani fac poemele sale, nu a avut orgoliul unui om care avea o imagine corectă depre calitățile sale, ce știa câți bani face.

Un alt exemplu folosit de Mircea Ivănescu pentru a-și demonstra teoria sa pornește de la o comparație. Vorbește în termeni de elogiul la adresa unui coleg de liceu care părea surprinzător de deștept, prin faptul că se mișca cu ușurință prin diverse limbi, știa mai multe lucruri decât un tânăr la vârsta lui, era încrezător în sine și răspundea articulat la întrebările colegilor sau ale profesorilor.

Mircea Ivănescu simțea satisfacție, atunci când prin scrierea sa reușea să-și îndeplinească promisiunea pariului: „La mine satisfacția era produsă numai de bucuria că mă aflam la limita pariului și a comenzii pe care mi-o făcuse prietenul și poetul Ion Drăgănoiu, care-mi spunea: «Până mâine la ora 12 să-mi produci douăsprezece poeme intitulate Pădurea de mesteceni. Sau: Dimineața la ora 7... Sau nu știu ce»”³.

Dacă la ceilalți poeți se poate pune în discuție un raport intim cu lumea, Mircea Ivănescu recunoaște că în cazul său nu se poate vorbi de un raport intim cu lumea mai ales că localul frecventat pentru a scrie și însoțitoarea sa de fiecare dată sunt considerate atipice: „Vedeți? Tocmai asta e! Eu n-aveam conștiința acestui raport. Așa că să fim serioși cu «poetul Ivănescu». Ce, vă închipuiți că în momentul în care eu mă duceam la bufetul «Miorița» și mă așezam la masă cu vodca...”⁴. Singurul lucru care îl consideră serios era conștiința datoriei împlinite, atunci când reușea să ducă pariul la bun sfârșit: „Eu nu aveam decât conștiința datoriei, indusă de pariul făcut, că trebuia să scriu până a doua zi dimineață șapte sau douăsprezece poeme... Și tocmai de aia n-am fost convins niciodată că lucrurile scrise acolo erau poezie. Erau versificări rezultate la capătul unor comenzi”⁵.

Mircea Ivănescu consideră că versurile sale au atras atenția cititorilor datorită faptului că erau diferite ca formulă de Nichiata sau Cezar Baltag.

Un principiu pe care poetul mărturisește că l-a respectat în scrierea versurilor sale se referă la principiul adevărului, născut din dorința de a nu minți în poezie, de a nu spune nimic din ce nu își putea asuma: „Dacă țineți neaparat la chestia asta, pot să vă spun că îmi puneam viața acolo în măsura în care principiul meu în poezie era să nu mint. Adică eram, de exemplu, șocat de felul în care Drăgănoiu, să spunem, sau Nichita povesteau în textele lor niște chestii care n-aveau nimic de-a face cu ei, cu viața lor, cu ce știam eu despre viața lor, cu lucrurile din care știam, și ei și eu, că e făcută viața lor și așa mai departe. Iar cel mai bun

³ Ibidem., p. 153

⁴ Ibidem., p. 153

⁵ Ibidem, p. 154

exemplu erau versurile Denisei Comănescu, care mi-a și scris un text în care zicea «Eu îi trimit în fiecare zi lui M.Ivănescu niște porumbei...» Sau, mă rog, invers. Și povestea acolo niște cataclisme, care n-au nimic de-a face cu împrejurările sau cu întâmplările curente. Și ieșea o poezie”⁶.

Întrucât versurile sale prindeau contur în urma unor comenzi, poetul consideră observația lui Liiceanu că scria versuri la comandă, cât se poate de adevărată: „Da, strict ocazională. Dacă nu s-ar fi găsit poetul Drăgănoiu la momentul potrivit, la vodca respectivă, să-mi dea comanda cu pădurea și mestecenii...nu produceam *Mestecenii*, ceea ce ar fi fost o pierdere, recunosc, pentru ideea de mesteceni”⁷.

Mircea Ivănescu este convins de faptul că versurile sale nu sunt poezie ci „versificare în marginea unei comenzi”. Observație pe care o susține cu tărie în fața lui Liicenu, oricâte contrargumente ar primi din partea acestuia. Poezia sa produce un aer important din cauza caracterului insolit, remarcă poetul, iar emulii despre care vorbește Liicenu, într-adevăr i se par a fi „o grămadă”.

Mircea Ivănescu ne vorbește despre ipostaza sa de versificator de versuri scrise ocazional și la comandă. Ipostază care devine atât de serios susținută, încât îți produce acceptarea ei. Însuși Liiceanu încercă prin argumente concrete a demonta această teorie, dar nu reușește, preferând a absorbi un alt subiect.

Întrebarea pe care ne-o punem se referă la motivele pentru care poetul face acest lucru. Poate o privire îndreptată spre o altă persoană altruistă ne poate aduce răspunsuri. Părintele Cleopa, duhovnicul îndrăgit de oameni, vorbește despre sine în același fel: „Apoi, dragii mei, mă bucur că mă aflu aici cu voi, ca sunteți bine, sănătoși și că ați venit până aici din toate părțile țării ca să mă vedeți. Eu ce să va spun, ca sunt un moșneag bolnav, suferind, am șapte operații, sunt vai de mine, nu mă mai ține memoria, sunt Moș Putregai. De acum nu mai aștept decât să se pună tărână peste putregaiul din mine”⁸. Lecția pe care o propune lipsa mândriei, este ipostaza pe care cei doi interlocutori o simt. Ne oprim aici pentru a aduce un moment de introspecție așa cum Mircea Ivănescu a produs între gândurile lui Liiceanuca care afirmă: „Așadar, reiau. Mă faceți să mă simt vinovat că, la rândul meu, nu mi-am perceput constant idiotețenia”⁹.

⁶ Ibidem, p. 155

⁷ Ibidem, p. 156

⁸ În memoria părintelui Cleopa, Mânca-v-ar Raiul!, Ed. Mănăstirea Sihăstrie, 2004, p. 180

⁹ Gabriel Liiceanu, Măștile lui M.I. Gabriel Liiceanu în dialog cu Mircea Ivănescu, Ed. Humanitas, București 2012, p. 152

Mărturisim că versurile poetului au constituit de cele mai multe ori o provocare care părea ca pătrunderea într-un labirint, unde devenim captivi pe nesimțite. Astfel i-am cunoscut pe Dedal și fiul său Icar, închiși de Minos într-un edificiu a cărui ieșire a fost zidită, pentru că au îndrăznit să le ajute pe regina Pasifae și Ariadna. Astfel Tezeu a reușit să elibereze Minotaurul închis în labirint. Toate aceste evenimente au pricinuit pentru Minos motiv de răzbunare. Numai că arhitectul Dedal a găsit un mijloc ingenios de salvare prin confecționare a două perechi de aripi din ceară pentru sine și pentru fiul său.

Captivi în labirintul lui Dedal, unica soluție de eliberare pe care am găsit-o presupunea lecturarea Măștilor lui Mircea Ivănescu, a interviurilor sau a celor 286 de întrebări ale lui Vasile Avram. În toate acestea poetul părea un personaj sensibil, real, doar un altfel de om, el însuși conștient de acest adevăr: „știam că nu sunt ca ei și că n-aș vrea să fiu ca ei”¹⁰, un poet care nu ridică edificii, ci propune o nouă interpretare a acestora. Acest ajutor ne-a fost de un real folos, pentru că am putut continua lecturarea verurilor sale pornind de jos în sus, și nu invers. Intenția lui Liiceanu de a realiza această carte apare datorită editurii Humanitas ce-și propune a realiza Portrete în dialog. Prin interviul realizat autorul dorește aducerea, în prim plan, a „oamenilor monument”, a unui mărturisitor, care are puterea de a salva o comunitate prin depozitul de memorie de la „naufraziul uitării”.

Referitor la acest interviu în Cuvânt înainte Liiceanu punctează câteva aspecte importante printre care amintim.

Provocarea ridicată de realizarea acestui interviu este mare întrucât Liiceanu și Mircea Ivănescu trăiau pe „continente culturale extrem de îndepărtate”, pentru că întâlnirea nu fusese prevăzută de nimic, de nici o cunoaștere prealabilă, nici măcar de distante afinități, nici de prietenii spirituale comune, nici de pasiuni culturale comune, cum autorul mărturisește. Planul discuției pe care Liiceanu și l-a propus suferă adesea interpretări, care produce pătrunderea celor doi pe trasee neprogramate. Acest dialog devine unul interesant cu cât cei doi protagoniști intră în jocul realizării lui, scufundând această distanță într-o apropiere roditoare. Astfel aflăm care este cheia existenței lui Mircea Ivănescu, din perspectiva lui Gabriel Liiceanu. Ce a influențat toate registrele poetului este de fapt o întâmplare fondatoare, care îl face să respire cotidianul, prezentul, poezia sa este „un act simultan de ascundere și livrare a intimului suprem”, pentru că poetul spune ascunzând folosindu-se de sugestie și de sincopă. Liiceanu apreciază atitudinea poetului legată de faptul că nu a umplut lumea cu văicărelile,

¹⁰ Ibidem, p. 217

cu nemulțumirile sau cu frustrările sale, modulând-și viața și trăindu-o în mod „discret”. Acest mod este propriu marilor creatori, constată Liiceanu.

În urma interviului, Liiceanu află despre cele două evenimente care-i provoacă poetului, cum însuși mărturisește, o intrare nereușită în lume. Intrare ce presupunea umplerea a două goluri. În primul rând îmbracă haina de înlocuitor, spre a vindeca rana din sufletul părinților săi, apărută odată cu moartea surorii sale, la zece ani, devenind pentru poet motivul surorii necunoscute și cărei-i ții locul: „Am apărut pe lume, cum să vă spun?, ca să umplu un gol, ca o compensare. Existența mea nu e decât obiectivarea unui regret legat de o pierdere dureroasă. Părinții mei, concepându-mă, au simțit nevoia unei consolări sau, mai degrabă, a unei consolidări. Am apărut ca urmare a unui calcul”¹¹. Iar, în al doilea rând, primește pe parcurs rolul de „acoperire” a unui gol produs de fratele său, mai mare cu zece ani decât el, care la douăzeci și doi de ani s-a sinucis. Un frate genial care trebuia înlocuit printr-un fiu care să devină genial. O povoaară mult prea mare de cărat, pentru umerii poetului, care nu s-a îmbrăcat în această haină niciodată: „Am intrat în viață în locul surorii mele și am trăit tot timpul în umbra morții fratelui meu. A posibilului pe care eu l-am ratat și pe care eu nu l-am putut, în locul lui, realiza. Pentru că el, el era cu adevărat genial. Eu am avut doar calitățile lui secunde. Dar toate astea le spun așa, ca o constatare”¹².

În fața dramelor pe care poetul le trăise în copilărie, orice pălește. Astfel că intrarea în partid i se pare un pas ne semnificativ în fața dramei interioare: „Pentru mine, lucrurile astea nu au nici un fel de importanță. Ce înseamnă adeziunea formală la un partid, când trăiești în copilărie ce am încercat eu să vă povestesc? Care dramă a aderării la un partid? Ce importanță are? Ce importanță are că X a intrat sau n-a intrat într-un partid, câtă vreme viața pe care a trăit-o el - și pe care o trăiește, în măsura în care trăiește ceva intim – n-are nimic în comun cu calitatea de a fi sau nu membru al partidului respectiv? E exact ca în scena din copilărie, când, alături de taică-su și frate-su, îl asculta pe Carol al II-lea la radio spunând «Boborul meu»”¹³.

Pentru Liiceanu, Mircea Ivănescu nu era „un om al cetății”, vorbește chiar de anistorismul poetului, deoarece integrarea în istorie este trecătoare, pălește, în comparație cu trăirea interioară: „Cu adevărat nu există decât individul cu drama lui existențială, iar istoria care-l conține nu este decât pielea trecătoare care năpârlește și se usucă mereu sub un alt soare”. Pentru a explica mersul său netulburat pe cărările ascunse ale istoriei, Mircea Ivănescu folosește teoria „agentului sub acoperire”. Această teorie explică de ce Liiceanu

¹¹ Ibidem., p. 10

¹² Ibidem., p. 11

¹³ Ibidem., p. 12

spune că Mircea Ivănescu și-a întors fața de la drama istoriei: „Pentru Mircea Ivănescu, întors cu fața către drama nașterii proprii, către sinuciderea fratelui și povara moștenirii ce îi revine, nu există nici legionari, nici comuniști, nici steaua galbenă, nici Canalul. Așa cum nu există, chiar dacă ești instalat în el zi de zi, nici compromisul social”¹⁴.

Măștile, pe care Liiceanu le folosește în cadrul acestui interviu, sunt următoarele: masca existențială, masca socială, masca compromisului și a umilinței, masca umilinței de zi cu zi în viața sa zilnică.

Masca existențială Mircea Ivănescu o folosește pentru a ascunde de ochii lumii pe „omul interior”, masca socială o uzitează atunci când scrie în revista de politică externă a Partidului, Lumea, un articol „Surâsul tigrlui” schimbându-și numele în Paolo Stop, atunci când în revista Transilvania aduce omagii lui Ceaușescu, cu numele de Miron Moldovan, intră în PCR pentru a primi o casă cu curte, în Sibiu, pentru pisici. Masca compromisului și a umilinței a fost folosită de mai mulți intelectuali ca semn de supremă reușită a Puterii, mască ce Mircea Ivănescu și-a asumat-o. Masca umilinței de zi cu zi sau masca cotidiană care-l face „să repete incantatoriu: «Sunt un nenorocit. Toată lumea dă cu piciorul în mine»”.

O altă mască pe care Mircea Ivănescu o folosește, din perspectiva lui Liiceanu, este masca creatorului care îi face să privească dincolo de realitate observând tragedia și grotescul acesteia. Această mască este cea care transformă un ignorant al Istoriei într-un mărturisitor al ei.

O definiție interesantă a creatorului o propune Mircea Ivănescu în momentul în care vorbește despre capacitatea lui Matei Călinescu de a se apleca asupra portretului fiului la scurtă vreme după moartea acestuia spunând: „Numai un creator poate să-și domine durerea obiectivând-o la nivelul expresiei”¹⁵.

Ca mărturisitor al comunismului, ascuns sub masca Istoriei, Mircea Ivănescu oferă o viziune amorală și artistă. Scoate din miezul Istoriei prostia și imbecilitatea, pe care o vede în mod comic.

Masca cotidiană a lui Mircea Ivănescu i se pare familiară lui Liiceanu pentru că se apropie de felul cum apărea, în lume, în primă instanță Noica. Acesta fusese un om elegant care se debarasa de ținuta de stradă, după ce intra în casă, și apărea un domn în costum și cravată. Pe stradă se asemena cu ceilalți purtând o bască, un fâș și o pungă de plastic: „Noica purta bască atunci când era prea cald ca să poarte căciulă, ținea mereu în mână o pungă de plastic ca să poată scoate din ea căciula (în caz că i se părea că e prea frig pentru bască) sau un fular

¹⁴ Ibidem., p. 13

¹⁵ Ibidem., p. 15

(dacă i se părea că vântul începe să se facă simțit). Iar fâșul apărea, de obicei tot din punga de plastic, în cazul primelor picături de ploaie. Nu e de aceea deloc întâmplător că un muncitor forestier de la Păltiniș, întâlnindu-l în repetate rânduri la cantină, l-a întrebat în cele din urmă dacă nu cumva este noul frizer al stațiunii¹⁶.

Despre Mircea Ivănescu, Gabriel Liiceanu ne povestește următoarele: „Iarăși, nu este deloc întâmplător că la bufetul «Bufnița» de pe strada Mare din Sibiu, unul dintre chelneri îl confunda de fiecare dată pe Ivănescu cu Noica”. Cu toate că lui Mircea Ivănescu îi lipsea din vestimentația sa sacoul și cravata, îi erau nelipsite punga de plastic și fâșul, care pentru Liiceanu „erau expresia unei totale nepăsări față de «prezența în lume»”, spre deosebire de Noica. Mersul abstras total din realitate era combinat pentru poet cu lectura unei cărți, fapt care atrăgea atenția celorlalți pietoni, ce adesea îl considerau ciudat. Printre aceștia tovarășul, Alexandru Gătej, președintele Comitetului pentru cultură avea ceva cu poetul care citea pe stradă și îi spune: „Ce citești, domnule, pe stradă, că te râde lumea!”, sau o altă observație auzită de poet pentru a sublinia același aspect spunea cam așa: „Te-am văzut când veneai spre redacție. Citești pe stradă. Se uită toată lumea după dumneata ca după urs¹⁷”.

Această formă de umilință pe care Mircea Ivănescu și-o asuma zilnic, alături de o formă ironică, constituie prilej pentru Liiceanu de a se întreba, dacă sub această mască nu se ascunde un orgoliu imens, cum Păcă la bufetul Singapore i-a spus, la un moment dat, „cu un fel de scârbă nedisimulată: «Dumneata ești un tip care te învârtești pe lângă ziduri, așa, te prelingi...»¹⁸”.

La momentul interviului din omul care părea un ciudat pe stradă nu mai rămăsese nimic: „Acum era întins pe canapea și disproporția neplăcută dintre trup și capul impozant dispăruse, pentru că trupul firav și chircit era ascuns sub o pătură care-l acoperea până la bărbie. Nu purta ochelari și privea orb undeva în fața lui, cu ochii mari și calzi. Iar fața serioasă, răsucită spre interior, către un fond atemporal de durere, cu fruntea înaltă, cu nasul, gura și bărbia bine sculptate, îi dădeau o expresie de măreție pe care părea că, acum pentru prima dată, se hotărâse s-o aducă la lumină. Umilința de altădată... dispăruse acum¹⁹”.

O altă observație pe care Liiceanu o face, se referă la partitura socratică pe care Mircea Ivănescu o joacă, când vorbește despre ipostaza sa de verificator spre deosebire de ceilalți poeți, printre care e amintit, în primul rând, Nichita Stănescu, Matei Călinescu, care puteau spune fără ezitare care poezie e bună și care e rea. Aduce în discuție observația lui

¹⁶ Ibidem., p. 16

¹⁷ Ibidem., p. 73

¹⁸ Ibidem., p. 17

¹⁹ Ibidem., p. 18

Păcă, care spunea despre Mircea Ivănescu că se prelingea pe lângă pereți, căruia Tudor George se oferă să-i transforme poemele în „versuri adevărate”, cel care aflat în vizită cu Matei Călinescu la Nichita și Breban era tolerat într-un colț al camerei, de cei doi, omul care este întrebă de soția sa dacă poate să facă măcar o dată o poezie ca a lui Marin Sorescu, este omul care vedea incultura, produs al mândriei, confrăților săi refuzând să fie ca ei, singurul lucru ce îl aveau în comun fiind alcoolul: „omul acesta știa prea bine că incultura confrăților nu era egalată decât de trufia lor, după cum la fel de bine știa că singura lui șansă de a fi poet e să rămână mereu în fața întrebării «ce este poezia?»”²⁰.

Un subiect la fel de important precum și celelalte, abordat de Liiceanu, se referă la persoana căreia îi sunt dedicate toate volumele de versuri ale lui Mircea Ivănescu, cea care însoțește toate volumele cu literă mare, după cum observase Matei Călinescu, singura persoană despre care poetul nu poate glumi, singura muză „adevărată”, care nu e alta decât soția poetului, Stela Ivănescu: „Nu cred că i-ar fi plăcut să încheie aceste pagini, care prefătează o poveste în formă de dialog a unei vieți, fără să spun câteva vorbe despre Stela Ivănescu, soția lui, singura persoană al cărui nume (în afară de Dumnezeu) – observația îi aparține lui Matei Călinescu – este scris, în dedicațiile care însoțesc toate volumele sale de versuri, cu literă mare”.

În cele câteva rânduri scrise până acum, am făcut cunoscut modul în care Gabriel Liiceanu, în urma acestui interviu, abordează aspectele importante din viața poetului versificator Mircea Ivănescu.

BIBLIOGRAFIE:

1. Burța-Cernat, Bianca, *Morala unui sceptic "sub acoperire"*, în „Observator cultural”, 13, nr. 368 (626), 2012 p. 9.
2. Cioabă, Cristina, *Poeți și filosofi. Mircea Ivănescu la ceasul mărturisirii*, în „22, (București)”, 23, nr. 26 (1163), 2012, p. 13.
3. Cristea-Enache, Daniel, *Și nu știu ce*, în „Observator cultural”, 13, nr. 368 (626), 2012, p. 8.
4. Gheorghe, Cezar, *Poezie și adevăr*, în „Observator cultural”, 13, nr. 359 (617), 2012, p. 14.

²⁰ Ibidem., p. 19

5. Liiceanu, Gabriel, *Măștile lui M.I. Gabriel Liiceanu în dialog cu Mircea Ivănescu*; Cuvânt înainte și Notă asupra ediției de Gabriel Liiceanu. București: Humanitas, 2012, 2012.
6. Radu, Tania, *Scurtcircuitul benign*, în „22(București)”, 23, nr. 43 (1180), 2012, p. 14.
7. Ruja, Alexandru, *Mopetiada*, în „Orizont”, nr. 9, 2014.
8. În memoria părintelui Cleopa, *Mânca-v-ar Raiul!*, Ed. Mănăstirea Sihăstrie, 2004

The research presented in this paper was supported by the European Social Fund under the responsibility of the Managing Authority for the Sectoral Operational Programme for Human Resources Development , as part of the grant POSDRU/159/1.5/S/133652.